

Kliimaga on nüüd jokk?

■ Kliimamuutuste ümber käib nii äge võitlus, et kivi ei jää kivi peale.

Ilmaennustamise seisukohalt tähtsal päeval – küünlapäeval ehk 2. veebruaril – avalikustati Pariisis valitsustevahelise kliimamuutuste ekspertkogu (Intergovernmental Panel on Climate Change – IPCC) dokument, mis võttis kokku kuue aasta töö tulemused.

Raport hirmutab

See raport on neljas alates aastast 1998, kui IPCC loodi. Täpsemalt öeldes on see dokument vaid valitsustele ja poliitikutele mõeldud 21-leheküljeline lühikokkuvõte.

Paari kuu pärast avaldatakse tüse teaduslik aruanne, järgnevais köiteis edastatakse kliimamuutuste positiivsete ning negatiivsete mõjude hinnang inimkonna eluolule ning riikide tegevusvõimalused muutuva kliima tingimustes.

Raporti koostamine pole olnud sugugi lihtne – vaidlused sõnastuse ümber on iga kord aruande lõpetamise aegu kestnud päevi.

Tulemuseks peab ju väljastatama dokument, mis oleks täielikult "jokk", s.t. juriidiliselt kõigiti korras. Teisiti öeldes: et uurimuste järeldused oleksid sõnastatud poliitikuile vastuvõetaval kujul.

Seetõttu pole imestada, kui nn skeptikud nendivad, et tähtis dokument pole koostatud teadlaste, vaid juristide ning elukutseliste poliitikute poolt.

Refereeriksin lühidalt tänavuse raport põhitulemusi.

Kinnitati, et inimtegevuse tõttu atmosfääri paisatud nn kasvuhoonegaasid (põhiliselt süsihappegaas, metaan jt) on "väga tõenäoliselt" vastutavad enamiku viimastel aastakümenditel maakera tabanud soojenemise ilmingute eest.

Kuue aasta taguses raportis oli kasutatud siinkohal sõna "tõenäoliselt".

Niisiis väideti, et teadlased on selles kindlad mitte enam 66, vaid juba 90 protsendi ulatuses.

Raporti kohaselt peaks maapinnalähedase õhukihi temperatuur halvima stsenaariumi kohaselt selle sajandi lõpuks kerkima 2,4 kuni 6,4 kraadi võrra, tõenäolisemalt aga 1,7 kuni 2,9 kraadi.

Venemaa valitsus heitis seepeale nalja, et kulutused kasukatele vähenevad ning kütteperiood lüheneb. Siberis kaotavad aga paljud igikeltsale rajatud hooned "maa jalge alt"!

Merepind võib sajandiga kerkida halvimal juhul kuni 60 cm võrra, keskmiselt 38 cm ümber. See on juba kõvasti vähem, kui kuus aastat tagasi kardeti.

Käesoleva sajandi teisel poolel kaob umbes 60% tõenäosusega suvine jääkate Põhja-Jäämerel.

Mida ette võtta?

Veel on raportist lugeda, et inimtegevuse mõjul peaks tulema sagedamini kuumi päevi ning sooje öid (tõenäosus üle 66%), rohkem kuumalaineid, tugevaid vihmasadusid, troo-

pilisi tsükloneid, samuti laieneb põua all kannatavate alade pindala (tõenäosus üle 50%).

Igati hirmutav perspektiiv, kas pole?!

Mida siis ette võtta inimkonna päästmiseks? Briti rikkur Sir Richard Branson kuulutas 9. veebruaril, et pakub 25 miljonit dollarit teadlasele, kes esitab viisi atmosfäärist kasvuhoonegaaside püüdmiseks. Viis miljonit antakse kohe idee eest, ülejäänud summa kümne aasta jooksul, kui asi töötab.

Lendulastu püüdmine tundub siiski päris võimatu. Kergem oleks ohtlike gaaside õhukupaistamist vähendada.

Teine, ammu soovitatud viis ongi vähendada atmosfääri saastamist. Ainult et suuri saastajad (Hiina, India) ei taha kuulda jätud tohutute kulutustest, mis on seotud kasvuhoonegaaside vähendamise-ga. USA aga lubab töötada välja uusi efektiivsemaid tootmistehnoloogiaid.

Võta siis kinni, mida uskuda!

Kuue aasta jooksul kogutud ilmaandmete varal saab teha ka teistsuguseid järeldusi. Kolm päeva pärast Pariisis pidulikult presenteeritud IPCC raportit esitleti Londonis teist kliimaaruannet, täpselt kolm korda paksemat.

Seda teist nimetati sõltumatuks poliitikute jaoks tehtud kokkuvõtteks (Independent

Summary for Policymakers – ISPM). Koostas selle rahvusvaheline grupp teadlasi Kanadas asuva Fraseri instituudi eestvõttel. Üks dokumendi autoreid on pärit päris ligidalt – Tartu observatooriumi vanemteadur Olavi Kärner. Tema võttis osa ka Londonis toimunud raporti avaldamisele pühendatud pressikonverentsist.

Osalejaid oli loomulikult vähem kui Pariisis, arutelu aga kõvasti elavam, sest kaks kuulajat esindasid võitlevaid rohelisi. Põhiliseks erinevuseks mõlema aruande seisukohtades oli inimtegevuse mõju hindamine.

Alternatiivse kliimaraaporti võiks kokku võtta mereakadeemia geofüüsikust professori Sirje Keevalliku sõnadega: "Dokument ütleb, et inimtegevuse mõju tuleviku kliimale on osaliselt ennustamatu ning seda määramatust ei saa kõrvaldada ei loodusteaduse põhiprintsiipide, statistiliste hüpoteeside ega modelleerimise abil. .../ Mõlemad dokumendid räägivad õigust, ainult et üks paneb rõhu sellele, mida oletatakse, teine sellele, milles kaheldakse" (PM, 17.02.2007).

Võrrelda praegusi keskmisi kliimaandmeid poolteise sajandi taguse ajaga on väga raske, kuna tookord oli lõunapoolkeral veel väga vähe ilmajaamasid. Lahknevusi on satelliitidelt tehtavate ning maa-pealsete vaatlusjaamade mõõtmistulemustes jne.

Olukord ilmarindel muutub

aga kiiresti. Veel kaks aastat tagasi nentis WMO (maailma meteoroloogiaorganisatsioon) president Aleksandr Bedritski ehk ilmataadi asemik maa peal ühes intervjuus: "Inimene ei mõjuta kliimat sellisel moel, nagu sellest räägitakse. Kliima muutub paljude keeruliste looduslike tegurite toimel, inimkonna roll jääb selles tagasihoidlikuks. Me peame kohastuma muutuvate tingimustega!"

Tänavu, presidendi ümbervalimise aastal, käsitletakse nii kliimat kui selle muutusi kõrgemal pool teisiti.

Igal juhul on selge, et kliima muutub ja jääbki muutuma. Ainult pole päris selge, kuidas, mis suunas, millises ulatuses ja kes süüdi on.

Loomulik, et peame ise kesk-konda parandama. Mitte ainult suurtööstuses, vaid ka põllumajanduses. Et kariloomad eritavat metaani rohkem kui autod süsinikdioksiidi, siis kuuldavasti hakatakse farmereile eraldama tablette, mis vähendaksid loomadel kõhutuult.

AIN KALLIS

Head ilmapäeva!

23. märtsil on ülemaailmne meteoroloogiapäev.

Maaleht õnnitleb kõiki, kes seda päeva omaks peavad.